

คำนิยม

คุณนาวิ รังสิวรารักษ์ เรียบเรียงประวัติ อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ได้เป็นอย่างดี สมความตั้งใจ อนึ่ง หนังสือเล่มนี้เคยตีพิมพ์เมื่อนานมาแล้ว หากแต่ขาดตลาดไป การนำกลับมาเรียบเรียง และตีพิมพ์ใหม่นี้ ข้าพเจ้าเห็นดีด้วย ก็เพราะเขาตั้งใจเขียน และข้อมูลที่นำมาอ้างอิง ก็สามารถตรวจสอบได้

อาจารย์ปรีดี เป็นบุคคลซึ่งคนที่ให้ความเคารพนับถือบางกลุ่มก็สุดโต่งเกินไป ส่วนคนที่เกลียดชังก็หาเรื่องโจมตีในทุกๆ ทาง ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 หรือกรณีสวรรคตของรัชกาลที่ 8 ทั้ง 2 เหตุการณ์นี้ จวบจนปัจจุบันยังเป็นข้อครหาอยู่ไม่จบสิ้น โดยที่ผู้เขียนให้ความเป็นธรรมกับอาจารย์ปรีดี นับว่าเป็นหนังสือที่น่าอ่าน คนที่ไม่มีความรู้ใน 2 เหตุการณ์นี้ หรือรู้ไม่ชัดเจน ควรจะอ่านหนังสือเล่มนี้ แล้วผู้อ่านจะชั่งน้ำหนักเองได้ว่า ปรีดี พนมยงค์ เป็นคนอย่างไร

แม้หนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนออกจะยกย่องท่านอยู่มาก แต่ก็ไม่ยกย่องจนเกินไป ไม่ยกเมฆมาชี้หน้าข้อมูล โดยที่ข้อมูลที่นำมาสามารถตรวจสอบได้ กล่าวได้ว่า ผู้ที่รู้จักและไม่รู้จักอาจารย์ปรีดี ควรจะได้อ่าน หวังว่าการพิมพ์ใหม่นี้ จะประสบความสำเร็จไม่แพ้ครั้งแรก

ส.ศิริรักษ์

12 มีนาคม 2567

คำนำสำนักพิมพ์

เมื่อเอ่ยนามท่านรัฐบุรุษอาวุโสปรีดี พนมยงค์ ย่อมเป็นที่แน่นอนว่ามีประชาชนจำนวนมากไม่น้อยที่สำเหนียกหรือรับรู้ ถึงคุณูปการความดีงามที่ท่านรัฐบุรุษผู้นี้ได้กระทำหรือสร้างไว้ให้แก่สังคมไทยอย่างเป็นอเนกประการ นับตั้งแต่เรื่อง การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาสู่ระบอบประชาธิปไตย การเป็นผู้เจรจาแก้ไขสนธิสัญญาอันไม่เป็นธรรม ที่รัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ได้จำใจทำไว้กับประเทศมหาอำนาจนักล่าอาณานิคมทั้งหลาย ที่ทำให้ประเทศไทยไม่มีเอกราชอธิปไตยที่สมบูรณ์ ร่วมแปดสิบปีเศษ ตลอดจนการเป็นผู้นำในการกอบกู้ชาติที่กำลังใกล้หายหน้า จากการที่ผู้นำทางทหารอย่างจอมพล ป.พิบูลสงคราม นำประเทศไทยไปผูกพันกับฝ่ายอักษะโดยเฉพาะญี่ปุ่น และประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตรในสงครามโลกครั้งที่ 2 รวมทั้งกรณีอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม ยังมีบุคคลและประชาชนที่ไม่ทราบถึงรายละเอียด ผลงานและคุณูปการที่รัฐบุรุษอาวุโสผู้นี้ได้กระทำไว้ให้แก่สังคมไทยอีกเป็นจำนวนมาก เพราะแม้จะมีการศึกษาและบันทึกถึงผลงานของท่านรัฐบุรุษอาวุโสปรีดีไว้โดยนักเขียนและนักประวัติศาสตร์เป็นจำนวนมาก แต่ก็กล่าวได้ว่ายังหาหนังสือเกี่ยวกับชีวประวัติของท่านรัฐบุรุษอาวุโสที่สมบูรณ์อย่างแท้จริงได้ยาก จนกระทั่ง นาวี รังสิวรวัักษ์ นักเขียนที่มีความสนใจและถนัดในการเขียนสารคดีชีวประวัติบุคคลได้เข้ามาศึกษาเรื่องราวของ รัฐบุรุษอาวุโสปรีดีอย่างเอาใจจริงเอาใจ และจนกระทั่งเขียนงานสารคดีประวัติชีวิตของท่านรัฐบุรุษผู้นี้ขึ้นในชื่อว่า **“รัฐบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ ปรีดี พนมยงค์”** นั้นแหละ เราจึงเห็นว่าหนังสือสารคดีชีวประวัติของท่านรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ที่สมบูรณ์ที่สุดจึงถือกำเนิดขึ้นในบรรณพิภพนี้

สำหรับ นาวี รังสิวราชักษ์ นั้น เรามีความเชื่อมั่นว่า นักอ่านสารคดีชีวประวัติส่วนมากคงจะได้มีโอกาสสัมผัสกับความสามารถและฝีมือของเขามาบ้างแล้ว ซึ่งก็เป็นที่ยอมรับกันว่าเขาเป็นแนวหน้าของนักเขียนแนวสารคดีชีวประวัติบุคคลคนหนึ่งทีเดียว

ดังที่เมื่อเขาเขียนสารคดีชีวประวัติของนายบุญชู โรจนเสถียร **“ฝันและหวังของบุญชู โรจนเสถียร”** เมื่อปี พ.ศ.2536 อาจารย์ภิญโญ ศรีจำลอง นักเขียนและนักวิจารณ์หนังสือคนสำคัญถึงกับให้เครดิตหนังสือเล่มนี้ไว้ในคอลัมน์ “สะดุดตัวหนังสือ” ในสยามรัฐรายวัน ประจำวันที่ 12 กันยายน 2536 ว่า “น่าสนใจมาก แม้จะพิจารณาในด้านวรรณกรรมด้านเดียว” และยังให้เครดิตว่าหนังสือเล่มนี้ “น่าจะเป็นหนังสือสารคดีตัวอย่าง ที่จะก่อให้เกิดการเขียนชีวประวัติบุคคลในวงการต่าง ๆ ของไทยให้มากขึ้น”

ในการเขียนสารคดีชีวประวัติของท่านรัฐบุรุษอาวุโสปรีดี พนมยงค์ ในครั้งนี้ นอกเหนือจากพลังความสามารถในเชิงวรรณกรรมของนักเขียนผู้นี้แล้ว เหนือสิ่งอื่นใดก็คือการศึกษาค้นคว้าที่เจาะลึกลงไปยังเอกสารทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ อย่างที่ไม่เคยมีนักการศึกษาและนักประวัติศาสตร์คนใดได้ทำมาก่อน จนแม้กระทั่งนักการศึกษาประวัติท่านรัฐบุรุษอาวุโสปรีดี พนมยงค์ คนสำคัญอย่างอาจารย์สุพจน์ ด้านตระกูล ถึงกับให้เครดิตด้วยการแสดงความขอบคุณ ในพลังความวิริยะพากเพียรค้นคว้าอย่างลึกซึ้ง และเอาจริงเอาจังของนาวี รังสิวราชักษ์ไว้ในโอกาสนี้ด้วย

ข้อพิสูจน์ที่ว่าหนังสือ **“รัฐบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ ปรีดี พนมยงค์”** เล่มนี้ คือหนังสือสารคดีชีวประวัติของท่านปรีดี พนมยงค์ ที่สมบูรณ์ที่สุดเล่มหนึ่ง ก็คือการอ้างอิงเอกสารหลักฐานที่เป็นหนังสือและเอกสารทางประวัติศาสตร์อื่นๆ ในรูปของเชิงอรรถถึง 437 แห่ง ในขณะที่เมื่อนาวี รังสิวราชักษ์ เขียนสารคดีชีวประวัตินายบุญชู โรจนเสถียร **“ฝันและหวังของบุญชู โรจนเสถียร”** เมื่อปี พ.ศ.2536 ซึ่งเขาได้อ้างอิงในรูปของเชิงอรรถเพียง 25 แห่ง หนังสือ

เล่มนั้นก็ได้รับเครดิตจากนักวิจารณ์อย่างอาจารย์ภิญโญ ศรีจำลอง ว่าเป็น
สารคดีชีวประวัติที่ดีระดับหนังสือตัวอย่างในทันที

เพราะฉะนั้นการเขียน **“รัฐบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ปรีดี พนมยงค์”** ในครั้งนี้
ที่มีการอ้างอิงถึง 437 แห่งดังกล่าว จึงย่อมเป็นเครื่องรับประกันถึงความ
ลึกซึ้งสมบูรณ์ของหนังสือเล่มนี้ได้เป็นอย่างดีที่สุด

เหนือสิ่งอื่นใด ด้วยความสามารถในเชิงวรรณกรรม ของนาวี รังสิ-
วรารักษ์ ทำให้หนังสือสารคดีเล่มนี้ มีความน่าอ่านหรืออ่านสนุกไม่แพ้
วรรณกรรมดี ๆ หลายเล่ม นอกเหนือจากความรอบรู้ที่ท่านจะได้รับทั้งในแง่
ประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ฯลฯ อย่างรอบด้าน

และเหล่านี้อีกคือ สิ่งที่สำนักพิมพ์ดับเบิลยูเอ็น รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้
เสนอผลงานอันทรงคุณค่าของนักเขียนผู้นี้ พร้อมกันนี้ขอเรียกร้องถึง
บรรดาท่านนักอ่านทั้งหลายว่า ไม่ควรพลาดหนังสือเล่มนี้

ด้วยรักและปรารถนาดี
สำนักพิมพ์ดับเบิลยูเอ็น

จากผู้เขียน

ถ้าจะพูดถึงประวัติศาสตร์อันยาวไกลของประเทศไทย นับจากยุคสมัยกรุงสุโขทัย สืบต่อมาถึงกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงเทพมหานคร ในปัจจุบันนี้ ในบริบทหนึ่งหากจะกล่าวเฉพาะกรณีของผู้นำชาติไทย ไม่ว่าในฐานะของผู้นำ ในการสร้างชาติ พัฒนาชาติ การรักษาชาติและกอบกู้ชาติแล้ว ในบรรดาผู้นำเหล่านี้หรือที่แท้ก็คือในบรรดารัฐบุรุษไทยเหล่านี้จำนวนมากท่าน ต้องยอมรับว่า นายปรีดี พนมยงค์ ย่อมเป็นหนึ่งในจำนวนรัฐบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ท่านหนึ่ง

ด้วยคุณูปการในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากรบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ประชาธิปไตยก็ดี หรือการนำขบวนการเสรีไทยเข้ากอบกู้ชาติ จากการที่ผู้นำรัฐบาลไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ได้นำประเทศไทยเข้าร่วมกับญี่ปุ่นประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตรก็ดี กล่าวเฉพาะคุณูปการเพียงสองเรื่องที่สำคัญนี้ก็เป็นการมากเกินพอที่จะยกย่องนายปรีดี พนมยงค์ ไว้ในฐานะรัฐบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ของประเทศนี้คนหนึ่ง

ในการศึกษาค้นคว้าและเขียนเรื่องราวของนายปรีดี พนมยงค์ ในครั้งนี้ แม้ผู้เขียนจะได้ใช้เวลาไปร่วม 13 เดือนหรือหนึ่งปีเศษ ๆ แต่ก็ยังมีเรื่องราวของนายปรีดี พนมยงค์ อีกหลายด้านหลายประการที่น่าจะได้มีการศึกษาค้นคว้า หรือพิจารณาวิจัยศึกษากันสืบไป โดยเฉพาะผลอันเป็นคุณูปการที่เกิดจากการริเริ่ม สร้างสรรค์ และผลักดันของนายปรีดี พนมยงค์ ที่มีต่อราษฎรไทยหรือประชาชนคนส่วนใหญ่ของประเทศ

อนึ่ง ในการเขียนเรื่อง **“รัฐบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ ปรีดี พนมยงค์”** ในครั้งนี้จนสำเร็จ ผู้เขียนต้องขอขอบคุณบรรดาท่านทั้งหลาย ที่ได้ทำการศึกษา

ค้นคว้าและเขียนเรื่องของนายปรีดี พนมยงค์ ไว้ก่อนหน้านี้ทุก ๆ ท่าน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้เขียนสามารถเขียนงานเรื่องนี้ได้สำเร็จในเวลาที่ไม่ช้าจนเกินไป ขอขอบคุณหอสมุดแห่งชาติ และหอสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตลอดจนท่านเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดดังกล่าวที่ได้ให้บริการผู้เขียนเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณสุพจน์ ด้านตระกูล ที่ได้กรุณาให้ผู้เขียนหยิบยืมเอกสารและหนังสืออันทรงคุณค่าจำนวนมาก และยังช่วยเหลือติดต่อให้ได้สัมภาษณ์คุณยายน้อม ตามสกุล (พนมยงค์) น้องสาวคนสุดท้องของนายปรีดี พนมยงค์ และคุณศุขปรีดา พนมยงค์ บุตรชายของนายปรีดี พนมยงค์ ขอขอบคุณ คุณบุญชู โรจนเสถียร และคุณดำรงศักดิ์ จินดากุล ที่ได้ให้หยิบยืมหนังสือที่ทรงคุณค่าอีกหลายเล่ม ตลอดจนขอขอบคุณเพื่อนมิตรคนอื่น ๆ ที่มิได้เอ่ยนามไว้ในที่นี้ ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เขียนได้เขียนงานเรื่องนี้จนสำเร็จ

นาวิ รังสิวราภักษ์

คำชมเชย ของ สุพจน์ ด้านตระกูล

ภายหลังที่ท่านปริตี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโสคนแรกและคนเดียวของประเทศไทย ได้ถึงแก่อนิจกรรม ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2526 ขณะอายุได้ 7 รอบนักษัตรหย่อน 9 วัน ได้มีหนังสือตีพิมพ์ออกมาหลายเล่มทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ที่ได้พูดถึงเรื่องราวเกี่ยวกับท่าน ทั้งเรื่องส่วนตัวและส่วนรวมและคงจะต้องพูดกันต่อไปอีกยาวนาน เพราะเรื่องราวของท่านก็คือเรื่องราวส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติไทยยุคใหม่ หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง 24 มิถุนายน 2475 หรือยุคที่อำนาจของกษัตริย์ที่มีอยู่อย่างล้นพ้นถูกจำกัดด้วยระบบรัฐธรรมนูญ

“รัฐบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ ปริตี พนมยงค์” โดยนาวี รังสิวรารักษ์ ที่อยู่ในมือของท่าน ณ บัดนี้ เป็นอีกเล่มหนึ่งที่พูดถึงชีวิตและผลงานของท่าน หนังสือเล่มนี้ถึงแม้ว่าจะไม่สมบูรณ์อย่างถึงที่สุด แต่ก็เชื่อว่าสมบูรณ์มากกว่าหลาย ๆ เล่ม ด้วยมีแหล่งเอกสารอ้างอิงนอกจากเอกสารชั้นต้นแล้วยังได้มาจากหลาย ๆ เล่มที่ตีพิมพ์ออกมาก่อนหน้านี้ จึงมีโอกาสดูจะตรวจสอบความถูกต้องตามความเป็นจริงได้มากกว่า

โดยเฉพาะเอกสารอ้างอิงที่ระบุว่า “เอกสารอื่น ๆ” ซึ่งนาวี รังสิวรารักษ์ ใช้ความอุตสาหะวิริยะเดินเข้า-ออกห้องสมุดหลายแห่ง นอกจากห้องสมุดปริตี พนมยงค์ แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แล้ว หอสมุดแห่งชาติ ท่าหลวงสุกรี ก็เป็นอีกแห่งหนึ่งที่เป็นแหล่งความรู้ของ “เอกสารอื่น ๆ” ที่ให้ผู้เขียนได้นำมาอ้างอิง ซึ่งนอกจากจะยังความสมบูรณ์ให้กับหนังสือเล่มนี้มากยิ่งขึ้นแล้ว ยังจะเป็นประโยชน์ในการนำพาให้มีการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวของรัฐบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ ปริตี พนมยงค์ อย่างกว้างขวางและลุ่มลึกต่อไปในอนาคต

ทั้งในด้านจุดยืน ทรรศนะและมรรควิธีทางการเมืองของท่านและโดยเฉพาะ
ในด้านวิชาการ

ความมีอุตสาหะวิริยะของนาย รั้งสิวรารักษ์ นอกจากจะยังประโยชน์
ให้กับวงการศึกษาอันกว้างไกลแล้ว ยังเป็นการเพิ่มหนังสือดีมีคุณค่าให้
กับบรรณพิภพอีกด้วย จึงต้องขอขอบคุณและชมเชย หนังสือดีมีคุณค่า
“แหลมตะลุมพุก” นักกลอนชาวเมืองคอน อำเภอปากพนัง บอกว่าดังนี้

“หนังสือที่จัดว่าดี
ประโยชน์มากมีทั่วไป
คือสอนให้คนรู้หลัก
สัจจะประจักษ์แก่ไหน
สังคมบ่มร้ายเช่นไร
เปิดเผยแก้ไขเปลี่ยนแปลง
เช่นการรีดนาทาเร้น
ขี้ปมลับเร้นแอบแฝง
แลเล่ห์มารยาพลิกละเล
เป็นการช่วยแรงปวงชน
หนังสือคือบานหน้าต่าง
ยามเปิดสว่างให้ผล
ทำลายความมืดหมองมน
เพื่อประชาชนนิญโญ ”

เกี่ยวกับผู้เขียน

นาวิ รังสิวรารักษ์

เป็นคนจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำเร็จการศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์จาก ร้วพอชนุฯ เมื่อปี พ.ศ.2521 หลังจากนั้นได้เริ่มต้นชีวิตการทำงาน เกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลครู และงานวิชาการที่ครูสภาร่วม 10 ปี ภายหลัง โอนย้ายจากครูสภามาอยู่ท้องค้การค้ำของครูสภาอีกประมาณ 8 ปี ก่อนจะ มาร่วมงานกับสำนักพิมพ์ดอกหญ้าในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ประมาณ 1 ปีเศษ ปัจจุบันทำงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง

นาวิ รังสิวรารักษ์ เป็นผู้ที่รักงานเขียนและการทำหนังสือมากเป็นพิเศษ เคยเป็นคอลัมนิสต์หนังสือพิมพ์รายวัน เป็นบรรณาธิการบริหารวารสารวิทยาคารยของครูสภาหลายปี และเคยมีผลงานสู่บรรณพิภพ เช่น “จุดบอดประชาธิปไตย” “ฝันและหวังของบุญชู โรจนเสถียร” และ “ชีวิตที่มีคุณค่า” ฯลฯ เป็นต้น